

לילך גליל

תמיד מישהו חסר

פתיחה, הציפור. הציפור הביטה בי. אני הבטתי בציפור. שתינו חיינו על אי בודד, במרחבי האוקיינוס. דקל אחד, כמו אצל מורדילו. הים בלע את השאר, חזר וטבע את שלו על שלו. הציפור ניתרה מהדקל אל החול. מעופה היה מהיר מדי. תשמור עלי, רק זה. היא פרשה כנפיים וצללה אל הכחול. ללא זימים, היא בטח נעלמה. והדקל נע ברוח, עושה טובה.

הבית

חמש בבוקר. חשיכה סוגרת על הכל. קוקיה אפורה ספונה בביתה. אין זה קני. ילדי אינם עמי. בחלון עומד הפיקוס הגדול, כבכל בוקר, מואר באור צהוב של פנס רחוב. עלעליו נעים בשקט, ממתנינים. הוא כאן כבר שמונים שנה. מה זה בשבילו עוד לילה? מה זה בשבילי עוד לילה? הלילה אני מרגישה את השינוי מכה בי שורשים. תזווה נשמעת בגופי, העצמות חורקות. אני מרגישה היטב את המכה. היא לא אנושה, כי יש לי היכולת להמתין. הנה, פתאום נפתחות הממטרות. פתאום עולה השחר. פתאום נשמעים השרקקים. פתאום כבה הפנס.

שנים. בבית החדש שקמי ענק מכסים על השמים. זקנים יותר מאלוהים. אני יושבת במרפסת ומורה, נותנת שם לדברים – פילדנדרום, פיקוס בונזאי, שרקרק צעיר. ויש עוד רבים אחרים. אני לומדת להכיר אותם, והפעם יש לי סבלנות. אולי משום שגם אני זקנה יותר מאי פעם. מי יתן ובבית שלי ייערמו העלים הנושרים כמו אבני חן יקרות, לא יתמזגו עם האדמה הברצית ולא יהפכו לקומפוסט משובח.

זה. זה כל מה שיש. המלאות הזו המרפרדת את קרום העור הפנימי של הגוף, אפשר ממש לראותה – רירית ואדומה – מקרבת אותי כביכול למה שהוא אמת. כביכול, אני

אומרת, משום שהכל אמת. השפה המתייפה, והמלים, שתפקידן יחיד ואחרון. אני עייפה. הרירית הפנימית מזדקנת. אלו הפרשות רכות, ריקות וחלולות, של גוף נמתח ונרפה, ואחר כך מתקמט. אלו הם פני הדברים וזהו סדרם. אם מישהו יבוא ויקרא לי, אענה ואדע: אינני.

שבחה. הכביסה התלויה על החבל מחכה לי. ואני שוכחת אותה. יום אחר יום אני שוכחת אותה. זרה ועצורה אני עוברת בין חררי הבית, ממאנת להינחם. הזיכרון בוגד בי, בלי ספק. אני מפשפשת בכתבי, קטעי יומן של אחרים, ומתרפקת על סבלם. כמה טוב שאני לא לבר. לומר בדידות תהומית – לא יפה. הבדידות איננה תהומית עוד. זוהי רק התהום.

אני ואפסי. לחפון בשתי ידיים את מה שיש. מישהו הבטיח שיהיה יותר. ההבטחה הזו היתה טמונה בציפייה, בגעגוע. עם המלאות הזו השתרכנו שנה אחר שנה, יום אחר יום. איך עברו כל הימים האלו – אני לא יודעת. כמו להקיץ פתאום ולנסות לשחזר את החלום: הפרטים, סדר ההתרחשות, אבל ההרגשה נשכחת. למעשה, לא נותר ממנה דבר. וזו ההרגשה היחידה המקיפה אותי הבוקר, בשבתי מול העצים והאבנים, והשמש קופחת מעל ("איזה יום אביב יפה"): זה כל מה שיש. אני מושיטה ידיים וחופנת, שוכחת להגיד תודה. למי. לא זוכרת למי.

האור. איזה כוח יש לאור. ראה, תוך דקות העולם נראה אחרת ודבר לא משתנה. זה רק כדור הארץ שמסתובב לאט על צירו. המחשבה שאיננו אלא תלויים בחלל הריק, מעולם לא הצמיחה אותי כמו עכשיו, איך אנחנו כל הזמן, כל הזמן נופלים.

די, לא עוד. אני לא הראשונה שהלכתי לאיבוד על קרקעית הנהר, ואני לא הראשונה שאצא ממנו אחרת. הרי בכל רגע אני משתנה, הופכת מיצור אחד לאחר, מעצבת את תוויה המדויקים של המפלצת שאהיה בזקנתי. הנה, אני רואה את פני סבתי המתה, את פני אמי היפה. כולן עברו כאן. גם אני נצמדת אל קוזמותי ומביטה בפניה של בתי, נקיות מרובב, חופנות בתוכן את כל האהבה שיכולה להיות לה לעצמה.

עוד שיר אחד ודי. לעולם לא אומר נואש. גם אם אומר נואש, לעולם לא אומר זאת. כמוכה (בהיחבא) אשוב אל המלים, ואין מקלט לאנשים כמוני. גם אם החידלון יכני בבוקרו של יום שחור, גם אם האימה תפרע את שנתי בלילה. אסוב על משכבי, אתהפך על גבי, אבלע את כל הכדורים שרק יתנו לי, ואמתין. כי גם אם יתמהמה, בוא יבוא.

הגן

הו, אלחנדרה, היכן היית. האם חיכת לי שאגיע. אני רוצה לכתוב, אבל איני מעזה. והרי אולגה כתבה לך: בכל קרקעית יש גן. קמתי, ובאתי לכאן. יש כאן עצים גבוהים ודשא רענן, הרבה ציפורים שאני לומדת את שמותיהן. לפעמים בלילות אני מוצאת אותי מתה, ממש כאן. בכל קרקעית יש גן.

הנה השקט. הנה אני שוקעת כעופרת אל הקרקעית. הנה השיער, ארוך וחלק, משתרך מעלי. הנה הגוף המכוון מטה בדיוק מופלא. הנה הפנים הכחולים. הנה העיניים הפעורות. הנה ההכרה. עוד מעט קט היא תביט בי מן העבר השני. הנה היא קרקעית הגן.

יונה. יונה מתה. בתוכי היא מתה. וכך גם כל האחרות. אלו שנותרו בחיים עדיין מנסות כוחן בכתיבת שירים או בגידול ילדים. אלו ניסיונות שווא. השירים ייקראו והילדים יגדלו ורק הנפש תיזרק בצד הדרך. אין זה משנה עוד. המים יכסו הכל, הצמחים יירקבו מתחת למים. זה יהיה היום בו לא ייוותר דבר מדבר.

מלבד הזיכרון שהוא זמני כלי-כך. השכחה תמיד תגבר עליו. בגלל המים.

תרה. אני תרה. זו המלה שחיפשתי כשביקשת ממני לתאר את חיי.

אובדן. השמים מכחילים. לפני כמה דקות היו כהים כלי-כך. זה קורה בכל בוקר, בעדינות, מאז ומעולם, ואני לא הייתי כאן תמיד כדי לראות את זה. אתמול ראיתי את פנייך, את זרועותייך, את לחייך. קם בי געגוע אפור. זו הידיעה שלעולם לא אראה אותך שוב. והרי נשמתי דבקה אל מעבר לפנייך, לזרועותייך, אל מעבר לחיים. ולשם אני מתגעגעת.

עיני. עיני נעצמות ונפקחות, שוב ושוב. העפעף נחבט כתריס שבור. אין מקום לחשיכה, רק לצל המרצד באימה שאולֶה. אני טורקת אותן בכל כוחי, ללא הועיל. עכשיו הכל. עכשיו הכל רוטט. המוח החשוף. עכשיו הנגיעה הכי מקרית תצרוב ותצמית.

הבור. הבה נדבר על הבור. הבה נבחן אותו היטב. לועז הפעור. אילם הוא. חסר מעוף. אך אין הוא הקרקעית; בקרקעית אני תרה אחר הגן. בבור אני ישנה.

עכשיו לאט

עכשיו לאט, לאט ובזהירות. בעדינות. אני נושאת את גופתי מעל למים, בקלות. לפני שאני נרדמת בלילות אני מבינה: מכאן צמחה הקרקעית שלי.

מבאן, כלומר, מגבכי הזיכרון. הזיכרון הוא הכול. השכחה היא כל השאר. לא נותר אלא הרגש המוחי הרוטט הזה. וכל השאר, שלא ינחו לי לעולם.

העיט

העוולות, אינני מבינה אותן ואת שכמותן. הן נשגבות מיכולתי השבירה, המעורערת. לעולם לא אוכל לעזור לאיש מאיתנו.

קיפאון. כתיבה בבית הורי היא עסק מסוכן. עתה יש לומר: משפחה אחת גדולה ומאושרת. עם השנים, התמונה הזו היטשטשה, ממש כמו העוברות. פיסה אחת של רגע בתוך שמחת שישים־ושבע, שנת הולדתי. איך לא ראיתי כל השנים שברקע היתה מונחת כל הזמן, על כיסא נוח, הגופה ההיא, מבטה לטוש הישר לתוך השכחה.

ייתכן. ייתכן שניאלץ להתחיל הכל שוב מחדש. ייתכן שהכל יקרוס כבניין קלפים. ייתכן שנתרסק, כמו פעם, אל הפיכחון. ייתכן שנתייאש וניפול לדיכאון עמוק. ייתכן שלא נצא ממנו. ייתכן ששוב נמצא את עצמנו קרובים כל־כך, לעצמנו, אומללים מתמיד. ייתכן שבכך כל זה יסתיים.

ובכל זאת, הנה עולה שוב הבוקר. רוחות של סתיו באמצע יוני. מה שמזכיר לי שהכל עדיין אפשרי.

לרגע אחד

"ועל העולם בצד השני". גם לה היתה קרקעית הים. ועוד אוצרות רבים היו לה. ומעל לכל היתה לה התפילה. לרגע אחד נדמה לי כי מצאתי דבר מה. הנה אני חופנת משהו חסר שם או כוונה. לרגע אחד נעתקה נשימתי ונתמלאה. והרמתי את עיני הרבה מעל

לאדמה. לרגע אחד פגעו בי שיר או מלה.

"כשאמות. לעבור למהות אחרת". ארן החלון שלה היה ארן החלון שלי. נדהמת. כיצד ייתכן שנפש אחת תיגע, ולו לרגע, במהות אחרת. עובדה. הנה נגעה. כשם שהורד הננסי היתל בי להאמין שיתמיד לשרוד על שולחני.

ומתוך שנתי אני דורכת. על עצמי אני דורכת. ישנה ודורכת ישנה. שום דבר לא ייצא מזה. משום שאינני בשלה ומלאת עסיס כבעבר. משום שאינני מתוקה עוד.

אלמלא היית אתי רחוקה כל-כך

ארוחת בוקר. ביקשנו שולחן בצל ביקשנו שולחן בשמש הושיבו אותנו תחת עץ. אולי היתה זו צפצפה דרכה הסתננה השמש וצבעה מזה ומזה ופי לעס את הלחם ללא טעם ועיני לא שבעו מראות את הרחוב הריק ופנייך הביטו בי ללא כל כוונה ובכל הזמן הזה היה לבי עולץ, עולץ.

כך מתנהלים חיי מעתה. הבית הזה עודנו כאן. הרגע הזה הולך עמי לכל פינה בבית. כך מתנהלים חיי מעתה. ארעיות שורה בכל ומניחה בחפצים שקט תמידי. כאילו לא יגיע לעולם הרגע הבא.

פרגמנט. את מבקשת שאצייר לך פרגמנט. את מצחיקה אותי. בגוש פחם אני חורטת, והרצפה רועדת. אחר כך את מניחה את איבריך על שלי, בדיוק במקום שבו נצמיח שושנה. אך זה הוורד הננסי שעל שולחני שמסרב להתאושש.

קול המלה

הקרקעית שלי והשפה. מה הייתי עושה בי אלמלא אתן. היכן הייתי מניחה את גופי, את עצמותי. אני מנסה לתחום אותה, אך זהו יופייה – פעורה כלוע אפל הזועק וזועק ואיננו נשמע לעולם.

קול המלה כאותו רטט דק בקרום הלב שאין לו הסבר ביולוגי ולא מטאפיסי, שאין לו הסבר כלל אלא הוויה ללא שם, שאין לבטאה, פן תיעלם.

ומאין יבוא עזרי, אם לא מן הרטט הזה.

אינני בטוחה עוד מי אני. אינני מזהה עוד את קולי. השמיעה הולכת ונחלשת. הרבה שנים עברו, ואינני מזהה עוד את פני במראה. של מי ההבעה הזו. לא ייתכן שזוהי הילדה ההיא. לא ייתכן שדבר לא השתנה.

זה מה שיש. היא הוגה בחייה האחרים, באלו שישנם, ובאלו שאינם. היום, למשל, ראתה את עצמה עומדת מחוץ לשער ביתה, צופה בכלכה המשתעשע עם כלב אחר. רק אחר כך הבינה כי אין הם אלא נלחמים על חייהם.

תמיד הזמן. החסר. הרגע, שאינו מותיר דבר אלא סדק שדרכו ניתן להתבונן. להפתעתי, אני שומעת את העצים ואת האבנים, את קריאתו של השרקרק בכורק, שאינה מופנית אפילו אלי.

לשמור על הבית

אני יושבת ותופרת חור במכנסיים. קרע בגרב. לא יותר מזה. שקט מסביב. אני יכולה לחזור להיות מה שיעדו לי, מבלי לחשוש שאיעלם. אני חושבת שעשינו כברת דרך. כשאתעייף, אכנס למיטה ואבהה בתקרה. אחר כך תבוא אהובתי ותישן לידי. אני לא אישן. אני אשמור על הבית.

הנוכחות שלי מתיישבת על הכורסה במרפסת, משקיפה אל הנוף. לולי התרנגולות הגוססות בצדו האחר של הבית. אני יכולה לא לשמוע, אבל הזיכרון יודע יותר מדי. אחר כך אני כותבת, והכל קם ועולה עלי.

קהל רב מכסה את עיני. אין לי אוויר. אני צריכה אוויר. עלי להישאר בביתי ולשמור עליו. עלי להישאר בביתי ולהרוס אותו. מה שלא אעשה, עלי להישאר בביתי.

שיח. למדתי לשתוק. אלו ימים חדשים שבאו עלי. פעם הייתי נוסעת עד קצה הארץ כדי לדבר עם מישוהו.

•••

סיום, הציפור. הים שכח את הציפור. אני, רגלי היו נטועות עמוק באדמה. אבל החול היה רך מדי, חול ים. הגיעה רוח גדולה והעיפה אותו משם. נותרתי עירומה. הציפור קמה ועלתה. ללא זימים, היא ביקשה את האדמה. ישבנו שתינו בצל. מתי תגיע הספינה? הבטתי בעינה היחידה. מי ירצה בה כך. בוודאי לא אני, שהחול הנודד השיא אותי למחוזות איומים, שהרקל הפיל את צלו כמשא כבד, שהים איים שוב לטבוע בתוכי. ההצלה איננה קרובה. גם לא המוות. הציפור ואני נותרנו בצל הרקל. הוא לא עשה לנו טובה. רק ביקש לשכוח. הציפור ואני ביקשנו מנוחה.